

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՋՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

պատմության

ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Սովսիսյան Ֆելիքս Վազգենի /Ս.Ա.Հ./

Արձանագրություն № 7

« 20 » դեկտեմբերի 2023 թ.

Պ/Բ-024- ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝

011401.00.6 - Մասնագիտական
մանկավարժություն /պատմություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

011401.18.6 - Պատմություն

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

պատմության

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

առկա /հեռակա/

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

առկա չորրորդ, 2-րդ կիսամյակ

հեռակա 5-րդ, 1-ին կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝

Արթուր Տիգրանի Մելիքյան

/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե arthurmelikyan@rambler.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	
8.	Դասավանդման մեթոդներ	
9.	Ուսումնառության մեթոդները	
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ	
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ	
	12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	
	12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ	
	12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	
	12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում	
14.	Գնահատում	
	14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում	
	14.2. Հարցաշար	
	14.3. Գնահատման չափանիշներ	
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ	

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«Հայոց պատմության պատմագրություն» դասընթացը կարևորվում է պատմագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է 011401.18.6 կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում: ՏՀայոց պատմության պատմագրություն՝ առարկան դասավանդվում է պատմության բաժնի ուսանողներին, ուսումնառության 5-րդ տարում: Դասընթացի նպատակն է ապագա մանկավարժներին ծանոթացնել նոր և նորագույն ժամանակներում Հայաստանում և աշխարհի տարբեր երկրներում ձևավորված հայագիտական-պատմագիտական դպրոցների գործունեությանը, նրանց երևելի ներկայացուցիչների պատմագիտական ժառանգությանն ու հայացքներին: Դասընթացի ժամանակ առանձնակի ներկայացվում են հայոց պատմության մի շարք կարևոր հիմնախնդիրների վերաբերյալ տարբեր ժամանակներում տրված գնահատականները:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

- Ուսանողներին հաղորդել հայ պատմագիտության բովանդակության, զարգացման փուլերի, հայոց պատմության իմաստի և նշանակության, ազգային և համաշխարհային պատմագիտական հայեցակարգերի և պատմական գործընթացների հիմնարար և ժամանակակից հասկացությունների, տեսությունների ու մեթոդների իմացություն,
- հայոց և համաշխարհային պատմության ընթացքի, փուլերի, կարևորագույն իրադարձությունների, համաշխարհային պատմական մտքի, պատմական առանձին դպրոցների և ուղղությունների ներկայացուցիչների պատմագիտական հայացքների և հիմնական գաղափարների, ավանդական և նոր տեսությունների իմացություն
- Հայոց պատմության պատմագրության հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ:
- «Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման ընթացքը վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- Սովորեցնել Հայոց պատմության պատմագրության տեսական հիմքերը:
- Բացատրել Հայոց քննական պատմագրության ձևավորման և զարգացման այմանները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

- Սովորեցնել ուսանողներին հետազոտական աշխատանքներ տանել Հայոց պատմության պատմագրության բնագավառում և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:
- Սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել հայոց քննական պատմագրության ձևավորման և զարգացման ինքնատիպ նախադրյալներն ու պայմանները, 18-21 դդ. նրա երևելի գործիչների գիտական ժառանգությունն ու պատմահայեցողությունը, Հայոց պատմության տարբեր հիմնախնդիրների վերաբերյալ տարբեր ժամանակներում արտահայտված գիտական կարծիքներն ու տեսությունները:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Հայոց պատմության պատմագրություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը «Պատմություն» մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «Հայոց պատմություն», «Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն», «Եվրոպայի պատմություն» դասընթացներից:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ կոմպետենցիաները.

«Հայոց պատմության պատմագրություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. իմանա հայոց պատմության պատմագրության տեսական հիմունքները,
2. իմանա հայոց պատմության պատմագրության ուսումնասիրման մեթոդական հիմքները,
3. կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու համար,
4. կարողանա համադրել տարբեր շրջափուլերում ի հայտ եկած քաղաքական, տնտեսական, հասարակական-պետական, մշակութային գաղափարաբանությունները, վեր հանել դրանց փոխակերպությունների առանձնահատկությունները,
5. կարողանա համակարգել հայոց պատմության պատմագրության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքները, դրանք ենթարկել տեսական վերլուծության,

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

- փաստարկել սեփական դիրքորոշումը և կատարել ինքնուրույն հետևություններ,
6. կարողանա վերլուծել պատմական գործընթացները, դրանց տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապերը,
 7. կարողանա ձևավորել դիրքորոշումներ հայոց պատմության պատմագրության հիմնախնդիրների նկատմամբ և կատարել դրանց հետազոտություն:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կրերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա) Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳԿ9 խնդիրների լուծում,

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ) Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Հայոց պատմության պատմագրություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել պատմաբանի մասնագիտական գործունեության ընթացքում, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)		3 կրեդիտ/90 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն		8
Գործնական աշխատանք		
Սեմինար պարապմունք		4
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք		78
Ընդամենը		90
Ստուգման ձևը՝ ստուգաք		

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են՝⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրվող, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** – կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Ձեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. Դասավանդման մեթոդներն են՝⁶ հիմնահարցային դասախոսություն,

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր և այլք:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**⁷՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարաօլոմներ	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Հայոց պատմության պատմագրություն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտական գիտությունների շարքում, Հայ քննական պատմագրության սկզբնավորումը.	1				12
3.	Պատմագիտական ուսումնասիրությունների հայեցակարգային մոտեցումներն ու զարգացման ուղղությունները 19-րդ դարում:	1				10
4.	Միևիթարյան դպրոցի ներկայացուցիչների պատմագիտական ժառանգությունը 19-րդ դ. վերջերին և 20-րդ դ. սկզբին	1				12
5.	Հայ պատմագիտական մտքի զարգացումը 20-րդ դ. առաջին կեսին.	1				10
6.	Խորհրդահայ պատմագիտության զագացումը 1920-1991թ.թ.	1				12
7.	Հայոց ազգաձագման և Հայոց հնագույն պետականությունների հիմնախնդրի պատմագրությունը	1				10
8.	5-18-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը	1				12
9.	19դ. հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների պատմագրությունը: Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը	1				10
11.	19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման պատմագրությունը		1			
12.	Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմագրությունը		1			10
13.	Հայոց Մեծ ցեղասպանության պատմագրությունը		1			10

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

14.	Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմության պատմագրությունը		1			
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	8	4			108

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Քոսյան Ա., Տուն Թորգոմայ	Երևան, 1998
2.	Մովսիսյան Ա., Հայաստանը Մ.թ.ա. երրորդ հազարամյակում	Երևան, 2005
3.	Մովսիսյան Ա., Սրբազան լեռնաշխարհը: Հայաստանը Առաջավոր Ասիայի հնագույն հոգևոր ընկալումներում, 2-րդ հրտ.,	Երևան, 2004,
4.	Ղազարյան Ռ., Հայասա. Քաղաքական և մշակութային պատմությունը	Երևան, 2009
5.	Գրեկյան Ե. Հ. , Բիսյնիլի Ուրարտու Պետություն և հասարակություն, Երևան, 2016	Երևան, 2016
6.	Ղափանցյան Գ. Ա. , Ուրարտուի պատմություն,	Երևան, 1940
7.	Ցականյան Ռ. Ա. , Էթնոքաղաքական տեղաշարժերը Մերձավոր Արևելքում և Հայկական լեռնաշխարհում մ.թ.ա. VII-VI դդ.,	Երևան, 2018
8.	Առաքելյան Բ. , Ուրարտուն և հայ ժողովրդի կազմավորումը. Ուրարտու-Հայաստան	Երևան, 1988
9.	Երեմյան Ս. , Հայկական առաջին պետական կազմավորումները (VII-VI դդ. Մ.թ.ա.), ՊԲՀ , թիվ 3	Երևան, 1968
10.	Խաչատրյան Վ. , Հայոց հին պատմության հարցեր (Ակնարկներ հայոց հին պատմության)	Երևան, 2010
11.	Հայկագունիներ, խմբագր. Վ. Բարխուդարյանի	Երևան, 2013
12.	Տիգրան Մեծ, խմբագ. Է. Լ. Դանիելյան	Երևան, 2011
13.	Ստեփանյան Ա., Պատմության կերպավորությունները Մեծ Հայքում, գիրք Ա	Երևան, 2012
14.	Սարգսյան Գ.Խ., Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանը և Մովսես Խորենացին,	Երևան, 1966:
15.	Մանասերյան Ռ., Հայաստանը Արտավազդից մինչև Տրդատ Մեծ	Երևան, 1997

16.	Կրկյաշարյան Ս. Ս., Հին Հայաստանի պետական կառուցվածքը (Մ.թ.ա VI-մ.թ. IV դդ.)	Երևան, 2005
17.	Տաշեան Հ., «Հայ ազգի տարագրությունը գերմանական վավերագիրներու համեմատ»,	Վիեննա 1921
18.	Տաշեան Հ., Ազաթանգեղոս առ Գեորգայ Ասորի եպիսկոպոսին եւ ուսումնասիրութիւն Ազաթանգեղեայ գրոց,	Վիեննա, 1891:
19.	Աստուրեան Հ., Քաղաքական վերաբերութիւններ ընդ մեջ Հայաստանի և Հռովմայ 190-էն Ն.Ք.-428 հ. Ք.	Վենետիկ, 1912
20.	Հարությունյան Շ., Պատմագրության զարգացումը,	Երևան, 1974:
21.	Սարուխանյան Ն., «Հայ պատմագիտությունը XIX դարում և XX դարակզբին»	Երևան, 2013
22.	Սարուխանյան Ն., Խորհրդային պատմագիտությունը 1920-1930-ական թվականներին	Երևան, 2016
23.	Օրմանեան Մ., Ազգապատում, հ. 1	Էջմիածին 2001
24.	Հարությունյան Բ., Երբ է քրիստոնեությունը Հայաստանում հռչակվել պետական կրօն, Հանդես Ամսօրեայ, 1-12, էջ 131-228	Վիեննա, 2006
25.	Մանասերյան Ռ., Հայաստանը Արտավազդից մինչև Տրդատ Մեծ	Երևան, 1997
26.	Բրուտեան Գ., Հայոց դարձի թուականի մասին, Հանդես Ամսօրեայ,	Վիեննա 2001
27.	Մալխասեանց Ստ, Երբ են հայերն ընդունել քրիստոնեությունը, «Էջմիածին» 1944	Էջմիածին, 1944
28.	Անանեան Պ., Գրիգոր Լուսավորչի ձեռնադրութեան թուականը եւ պարագաները,	Վենետիկ, 1960
29.	Քասունի Ե., Ժամանակագրական ճշտումներ հեթանոս հայ Արշակունեաց պատմութեան, «Ակոս» ԺԴ (1953), թիվ 3-7	
30.	Յուզբաշյան Կ., ՏԱվարայրի ճակատամարտից մինչև Նվարսակի պայմանադրությունը!,	Երևան, 1989
31.	Ավարայրի խորհուրդը, Գիտական նյութերի ժողովածու,	Երևան, 2003
32.	Դավթյան Հ., Մեզ անձանոթ Վարդանանց պատերազմը,	Երևան, 2007
33.	Արմեն Հ., Մարզպանը և Սպարապետը	Լոս Անճելլոս, 1952
34.	Ադոնց Ն., Մարզպան Վասակը պատմաբանների դատաստանի առջև, տես Երկեր, հ., Ա,	Երևան, 2006
35.	Միրումյան Կ., Հայ քաղաքական մտքի պատմությունից,:	Երևան, 2002
36.	Նալբանդյան Վ., ՏՀայերի կողմից պարսկական տիրապետության դեմ ուղղված 451 թ. ապստամբության սոցիալ-քաղաքական պատճառների հարցի շուրջ՝ տե՛ս Տեղեկագիր ՀԳԱԱ, Թիվ 10,	Երևան, 1951,
37.	Հովհաննիսյան Ա., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, զիրք առաջին	Երևան, 1957
38.	Սարուխանյան Ն., Հայկական հարցը մինչխորհրդային հայ հասարակական-քաղաքական մտքի ու պատմագրության մեջ	Երևան, 2007

39.	Լազեան Գ., Հայաստան եւ Հայ դատ	Երևան, 1991
40.	Ն.Ադոնց, Հայկական հարցի լուծման շուրջ, Վ.Ա.Դիլոյանի թարգմ., խմբագր., Երևան, 1989:	
41.	Ն.Ադոնց, Երկեր, հ.Ա, Բ, Գ,	Երևան, 1979,
42.	Հայկական հարց// Հանրագիտարան, Կ.Խուդավերդյանի խմբագրությամբ,	Երևան, 1996:
43.	Համբարյան Ա., Ազատագրական շարժումները Արևմտյան Հայաստանում (1898–1908 թթ.),	Երևան, 1999,
44.	Համբարյան Ա., Հայ հասարակական–քաղաքական միտքը արևմտահայության ազատագրության ուղիների մասին (XIX դարի վերջ – XX դարի սկիզբ),	Երևան, 1990,
45.	Համբարյան Ա., Արևմտահայերի 1915 թ. կոտորածները և ինքնապաշտպանական մարտերը (պատմավավերագրություն),	Երևան, 1990,
46	Կիրակոսյան Ջ., «Հայաստանը միջազգային դիվանագիտության և սովետական արտաքին քաղաքականության փաստաթղթերում: (1828 – 1923 թթ)»,	Երևան, 1972:
47.	Լեո, Հայկական հարցի վավերագրերը	Երևան, 2014
48.	Լեո, Թուրքահայ հեղափոխության գաղափարաբանությունը	Երևան, 1994
49.	Ռշտունի Վ., Հայ հասարակական հոսանքները և 1861, 1864, 1870թթ. գյուղացիական ռեֆորմը,	Երևան, 1956
50.	Ռշտունի Վ., Հայ հասարակական հոսանքների պատմությունից. 19-րդ դարի 2-րդ կես, հետռեֆորմյան շրջան	Երևան, 1956
51.	Մինոնյան Հ., Թուրք ազգային բուրժուազիայի գաղափարաբանությունը և քաղաքականությունը,	Երևան, 1986,
52.	Ներսիսյան Մ., Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը թուրքական բռնապետության դեմ 1850-1870 թթ.	Երևան, 1955
53.	Ներսիսյան Մ., Հայաստանը 1870-1890-ական թվականներին (Ազգային-ազատագրական շարժումները և հասարակական-քաղաքական հոսանքները 1870-1880 թթ.:	
54.	Հայ ազգային և Հայաստանի ու Անդրկովկասի սոցիալիստական կուսակցությունների պատմության ակնարկներ /1885-1914 թթ./, խմբ. Ա. Կոստանյանի	Երևան, 2003
55.	Խուդինյան Գ. ՀՅ Դաշնակցության քննական պատմություն. Ակունքներից մինչև 1895 թ.	Երևան, 2006
56.	Կարապետյան Մ., Գևորգյան Է. և ուր. Հայոց Մեծ եղեռնի պատմության հիմնահարցերը հայ պատմագրության մեջ	Երևան, 2010
56.	Մ. Գ. Ներսիսյան, Ռ. Գ. Մահակյան, Հայերի ցեղասպանությունը Օսմանյան կայսրությունում	Երևան, 1991
57.	Անտոնեան Արամ, Մեծ ռճիրը: Հայկական վերջին կոտորածները և Թալէադ փաշա:	Բեյրութ, 1921

	Պաշտօնական հեռագիրներ բնագիրներու ստորագրութեամբ և բազմաթիվ պատկերներով,	
59.	Մելքոնյան Ա., Պողոսյան Գ., Աղասյան Ա., Մարուքյան Ա., Քերթմենջյան Դ., Մելիք-Աղալյան Հ., Վարդանյան Վ., Բաղալյան Գ., Հովհաննիսյան Ա. Ցեղասպանության հետևանքով հայ ժողովրդի կորուստները և հատուցման կառուցակարգերի մեթոդաբանական հիմունքները:	Երևան, Տիր, 2019
60.	Richard G. Hovannisian, The Armenian genocide: history, politics, ethics,	«Palgrave Macmillan», 1992
	Samuel Totten, William S. Parsons, Israel W. Charny, A century of genocide: critical essays and eyewitness accounts (2-րդ), «Routledge», 2004	
62.	Vahakn N. Dadrian, The History of the Armenian genocide: ethnic conflict from the Balkans to Anatolia to the Caucasus,	«Berghahn Books», 2004
63.	Քառյան Ս., Հայաստանի առաջին հանրապետության պատմության պատմագրություն,	Երևան, 2003:
64.	Քառյան Ս., Հայաստանի միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականությունը 1918-1923 թթ.	Երևան, 2006
65.	Վրացյան Ս., Հայաստանի Հանրապետություն	Երևան, 1993
66.	Մախիյան Բ., Ազգային հարցը և հայերի կացությունը Վրաստանի Հանրապետությունում (1918-1921 թթ.)	Երևան, 2016
67.	Ղուլյան Յ. Հայաստան-Ադրբեջան հարաբերությունների պատմությունից 1918-1920 թթ.	Երևան, 2009
68.	Ասրյան Ա., Արամ Մանուկյան. Կյանքը և գործը	Երևան, 2008
69.	Կարապետյան Մհեր «Հայաստանը 1912-1920 թվականներին», 2003	Երևան 2003
70.	Հակոբյան Արարատ «Հայաստանի հանրապետություն (1918–1920 թթ.)», 2005:	Երևան 2005
71.	Հովհաննիսյան Ռիչարդ «Հայաստանի հանրապետություն», հատ. 1. (1918–1919 թթ.),	Երևան 2005
72.	Հովհաննիսյան Ռիչարդ «Հայաստանի հանրապետություն», հատ. 2. (Վերսալից Լոնդոն 1919–1920 թթ.),	Երևան 2014
73.	Հովհաննիսյան Ռիչարդ «Հայաստանի հանրապետություն», հատ. 3. (Լոնդոնից Սևր փետրվար – օգոստոս 1920 թ.), 2015,	Երևան 2015
74.	Հովհաննիսյան Ռիչարդ «Հայաստանի հանրապետություն», հատ. 4. (Մալի և մանգադի միջև: Մասնատում և խորհրդայնացում 1920–1921 թթ.), 2016,	Երևան, 2016
75.	Զոհրաբյան Էդիկ «1920 թ. թուրք–հայկական պատերազմը և տերությունները»,	Երևան, 1997,
76.	Հայոց պատմություն, ՀՀ ԳԱԱ հատ. 2-րդ, գիրք 2-րդ.	

77.	Հայոց պատմություն, ՀՀ ԳԱԱ հատ. 3-րդ, գիրք 1-ին.	
78.	Հայոց պատմություն, ՀՀ ԳԱԱ հատ. 3-րդ, գիրք 2-րդ.	
79.	Հայոց պատմություն, ՀՀ ԳԱԱ հատ. 4-րդ, գիրք 1-ին.	
80.	Հայոց պատմություն, ՀՀ ԳԱԱ հատ. 4-րդ, գիրք 2-րդ.	
81.	Ղազախեցյան Վ., Հայաստանը 1920-1940 թթ.	Երևան, 2006
82.	Կարապետյան Մ., Գևորգյան Է., Մելքոնյան Է., XIX դ. երկրորդ կեսի հայ ազգային-ազատագրական շարժման խորհրդահայ պատմագրությունը (1921-1991 թթ.)	Երևան, 2010
83.	Սարուխանյան Ն., Մինչխորհրդային և խորհրդային ժամանակաշրջանում հայկական հարցի լուծման շուրջ Լեոյի պատմաքննական հայեցակետերը,	Երևան 2017
84.	Խորհրդային Հայաստանը 1920-1991 թթ.	Երևան, 2007
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Համբարյան Ա., Երիտթուրքերի ազգային և հողային քաղաքականությունը և ազատագրական շարժումներն Արևմտյան Հայաստանում (1908–1914 թթ.),	Երևան, 1979,
2.	Հայկական հարց// Հանրագիտարան, Կ.Խուրավերդյանի խմբագրությամբ,	Երևան, 1996:
3.	Հայոց ցեղասպանությունը, ուսումնասիրություններ, Պ.Հ.Հովհաննիսյանի խմբագրությամբ,	Երևան, 2001
4.	Хачатрян В., Наири и Армина, ԼՀԳ թիվ 8	Երևան, 1976
5.	Капанцян. «Хайаса- колыбель армян».	Ереван, 1947
6.	Լեո, Հայոց Պատմություն: Միջին դարեր, երկրորդ հատոր:	Երևան, 1967
7.	Ն.Ադոնց, Հայաստանը Հուստինիանոսի դարաշրջանում, թարգմ.Ա Թ..Խոնդրկյան և Է.Հ.Խոնդրկյան,	Երևան, 1987
8	Սարգիսյան Բ., Երկուհարյուրամյա գրական գործունեություն և նշանավոր գործիչներ Վենետիկո Միխիթարյան միաբանության,	Վենետիկ 1905
8.	Ադոնց Ն., Հայաստանի պատմություն,	Երևան, 1972
9.	Խուրշուդյան Լ., Հայկական հարցը. բովանդակությունը, ծագումը, պատմության հիմնական փուլերը	Երևան, 1995
10.	Ավետիսյան Հրանտ «Հայկական հարցը 1918 թվականին», 1	Երևան, 1997
10	Ազատյան Հ. «Բախտորոշ պայմանագրեր»,	Երևան, 2002
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.		
2.		

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	<p>Հայոց պատմության պատմագրություն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտական գիտությունների շարքում, Հայ քննական պատմագրության սկզբնավորումը.</p>	<p>Հայոց նոր շրջանի պատմության պատմագրություն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտական գիտությունների շարքում, նրա պարբերացումը, ուղղությունները, նրանց առանձնահատկությունները, ուսումնասիրության հիմնախնդիրներն ու մեթոդները:</p> <p>Հայ քննական պատմագրության սկզբնավորման նախադրյալները, Մ. Չամչյանի, Ղ. Ինճիճյանի, Հ. Գաթրճյանի և Մ. Էմինի պատմագիտական ժառանգությունը, դրա թեմատիկ առանձնահատկություններն ու նպատակադրումը</p>	1	ՊԳ. 20, 21
3.	<p>Պատմագիտական ուսումնասիրությունների հայեցակարգային մոտեցումներն ու զարգացման ուղղությունները 19-րդ դարում:</p>	<p>Ազգային հայեցակարգերն ու պատմափիլիսոփայական ընկալումները XIX դարի արևելահայ իրականությունում. Ա. Գարագաշյանի, Ղ. Ալիշանի, Ա. Երիցյանի, Ք. Պատկանյանի, Ս. Եղիազարովի, Գ. Խալաթյանցի, Մ. Օրմանյանի պատմագիտական ժառանգությունն ու հայացքները:</p>	1	ՊԳ. 20, 21

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

4.	Մխիթարյան դպրոցի ներկայացուցիչների պատմագիտական ժառանգությունը 19-րդ դ. վերջերին և 20-րդ դ. սկզբին	Հ. Տաշյանի, Գ. Անանյանցի, Հ. Աստուրյանի, Ն. Ակինյանի և այլոց պատմագիտական առանգությունը	1	ՊԳ. 17, 18, 19, 20, 21, 22, ԼԳ 8
5.	Հայ պատմագիտական մտքի զարգացումը 20-րդ դ. առաջին կեսին.	Ն. Ադոնցի, Լեոյի, Հ. Մանանդյանի, Ա. Զիվելեգովի պատմագիտական ժառանգությունն ու հայացքները	1	ՊԳ. 20, 21
6.	Խորհրդահայ պատմագիտության զագացումը 1920-1991թ.թ.	Ա. Հովհաննիսյանի, Ա. Աբրահամյանի, Մ. Ներսիսյանի, Վ. Ռշտունու, Ծ. Աղայանի պատմագիտական ժառանգությունն ու հայացքները	1	ՊԳ 20, 22
7.	Հայոց ազգաձագման և Հայոց հնագույն պետականությունների հիմնախնդրի պատմագրությունը	Հայ ժողովրդի ծագուման, նրա բնօրրանի, հնդեվրոպական լեզվաընտանիքում զբաղեցրած տեղի հիմնախնդիրները պարմագրության մեջ	1	ՊԳ. 1-11, ԼԳ 4, 5, ԼԳ 8
8.	5-18-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը	5-18-րդ դդ. հայ ազատագրական պայքարի նպատակների, ներքին բնույթի, արդյունքների հիմնախնդիրները պատմագրության մեջ	1	ՊԳ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, ԼԳ 4, 5, ԼԳ 8
9.	19դ. հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների պատմագրությունը Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը	Հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների ձևավորման ժամանակի, ներքին առանձնահատկությունների, գաղափարաբանության հիմնախնդիրները պատմագրության մեջ Մ. Չերազի, Մ. Օրմանյանի, Ն. Ադոնցի, Կ. Եզովի, Լեոի նախախորհրդային շրջանի գիտական ժառանգությունն ու հայացքները Հայկական հարցի մասին: Հայկական հարցը խորհրդահայ և սփյուռքահայ պատմագրության մեջ	1	ՊԳ. 11-16, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 ԼԳ 2

12.2Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.	19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման պատմագրությունը	19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման նախախորհրդային և խորհրդայի պատմագրությունը	1		ՊԳ. 48, 51, 52, 82
2.	Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմագրությունը	Հայ ավանդական կուսակցությունների առաջացման սոցիալ-քաղաքական միջավայրի, նրանց քաղաքական ծրագրերի, մարտավարության, պայքարի արդյունքների վերաբերյալ հայ պատմագիտության մեջ առաջադրված տարբեր կարծիքները, պարզաբանել հիմնախնդրի նկատմամբ խորհրդային պատմագրության կողմնակալ վերաբերմունքը և արդի պատմագիտության կողմից կատարված շտկումները:	1		ՊԳ 43, 44, 54, 55, 82
3.	Հայոց Մեծ ցեղասպանության պատմագրությունը	Թուրքական իշխանությունների կողմից ծրագրած և իրագործած հայոց Մեծ եղեռնի նպատակների և հետևանքների հիմնախնդիրները հայ և համաշխարհային պատմագրության մեջ, թուրքական պաշտոնական իշխանությունների կողմից եղեռնի փաստի մերժմանն ուղղված քայլերն ու թուրքական պատմագրության կողմից պատմական անցյալի խեղաթյուրման փորձերը	1		ՊԳ. 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74
4.	Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմության	Հայաստանի առաջին Հանրապետության առաջացման, գոյության ընթացքի ու անկման	1		ՊԳ 63, 64, 65, 69, 70, 74, 75

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

պատմագրությունը	հիմնախնդիրները			
-----------------	----------------	--	--	--

12.2. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

Խ/Խ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Աշխատանքի տեսակը ¹¹	Ներկայացման ժամկետները	Մտուցման ձևը	Գրականություն ¹²
1.	Հայոց պատմության պատմագրություն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտական գիտությունների շարքում,	ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջում	Գրավոր -բանավոր	Տե'ս ներկայացված գրականության ցանկը
2.	Հայ քննական պատմագրության սկզբնավորումը.	ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջում	Գրավոր -բանավոր	Տե'ս ներկայացված գրականության ցանկը
3.	Պատմագիտական ուսումնասիրությունների հայեցակարգային մոտեցումներն ու զարգացման ուղղությունները 19-րդ դարում:	ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջում	Գրավոր -բանավոր	Տե'ս ներկայացված գրականության ցանկը
	Միախորհրդյան դպրոցի ներկայացուցիչների պատմագիտական ժառանգությունը 19-րդ դ. վերջերին և 20-րդ դ. սկզբին	ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջում	Գրավոր -բանավոր	Տե'ս ներկայացված գրականության ցանկը
	Հայ պատմագիտական մտքի զարգացումը 20-րդ դ. առաջին կեսին.	ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջում	Գրավոր -բանավոր	Տե'ս ներկայացված գրականության ցանկը
	Խորհրդահայ պատմագիտության զարգացումը 1920-1991թ.թ.	ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջում	Գրավոր -բանավոր	Տե'ս ներկայացված գրականության ցանկը

¹¹ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹² Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր. ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

Հայոց ազգաձագման և Հայոց հնագույն պետականությունների հիմնախնդրի պատմագրությունը	ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջում	Գրավոր -բանավոր	Տե'ս ներկայացված գրականության ցանկը
5-18-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը	ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջում	Գրավոր -բանավոր	Տե'ս ներկայացված գրականության ցանկը
Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը	ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջում	Գրավոր -բանավոր	Տե'ս ներկայացված գրականության ցանկը
19դ. հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների պատմագրությունը	ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջում	Գրավոր -բանավոր	Տե'ս ներկայացված գրականության ցանկը
19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման պատմագրությունը	ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջում	Գրավոր -բանավոր	Տե'ս ներկայացված գրականության ցանկը
Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմագրությունը	ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջում	Գրավոր -բանավոր	Տե'ս ներկայացված գրականության ցանկը
Հայոց Մեծ ցեղասպանության պատմագրությունը	ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջում	Գրավոր -բանավոր	Տե'ս ներկայացված գրականության ցանկը
Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմության պատմագրությունը	ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջում	Գրավոր -բանավոր	Տե'ս ներկայացված գրականության ցանկը

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹³

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	

¹³ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	Համակարգիչ, պրոյեկտոր
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁴:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում՝ առավելագույնը 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

¹⁴«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

- Հայոց պատմության պատմագրություն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտության մեջ:
- Հայ քննական պատմագրության սկզբնավորումը:
- Պատմագիտական ուսումնասիրությունների հայեցակարգային մոտեցումներն ու զարգացման ուղղությունները 19-րդ դարում:
- Մխիթարյան դպրոցի ներկայացուցիչների պատմագիտական ժառանգությունը 19-րդ դ. վերջերին և 20-րդ դ. առաջին կեսին:
- Հայ պատմագիտական մտքի զարգացումը 20-րդ դ. առաջին կեսին:
- Խորհրդահայ պատմագիտության զարգացումը 1920-1991թ.թ.:
- Հայոց ազգածագման հիմնախնդրի պատմագրությունը:
- Հայոց հնագույն պետականությունների հիմնախնդրի պատմագրությունը:
- Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի պետական և սոցիալ-մշակութային զարգացման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ:
- Քրիստոնեության ընդունման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ:
- 5-10-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը:
- Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը:
- 11-18-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը:
- Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը:
- 19դ. հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների պատմագրությունը:
- 19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման պատմագրությունը:
- Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմագրությունը:
- Հայոց Մեծ ցեղասպանության նախախորհրդային պատմագրությունը:
- Հայոց Մեծ ցեղասպանության խորհրդահայ պատմագրությունը
- Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմության պատմագրությունը:
- Թուրք-հայկական պատերազմի պատմագրությունը:
- Խորհրդային Հայաստանում 1920-1940-ական թթ. տնտեսական վերափոխումների հիմնախնդիրը:
- Խորհրդային Հայաստանում 1920-1940-ական թթ. սոցիալական վերափոխումների հիմնախնդիրը:
- Խորհրդային Հայաստանի 1950-1980-ական թթ. հասարակական-տնտեսական և քաղաքական զարգացման հիմնախնդիրների պատմագրությունը:
- 5-10-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը:
- Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը:
- 11-18-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը:

- Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը:
- 19դ. հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների պատմագրությունը:
- 19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման պատմագրությունը:
- Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմագրությունը:
- Հայոց Մեծ ցեղասպանության նախախորհրդային պատմագրությունը:
- Հայոց Մեծ ցեղասպանության խորհրդահայ պատմագրությունը
- Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմության պատմագրությունը:
- Թուրք-հայկական պատերազմի պատմագրությունը:
- Խորհրդային Հայաստանում 1920-1940-ական թթ. տնտեսական վերափոխումների հիմնախնդիրը:
- Խորհրդային Հայաստանում 1920-1940-ական թթ. սոցիալական վերափոխումների հիմնախնդիրը:
- Խորհրդային Հայաստանի 1950-1980-ական թթ. հասարակական-տնտեսական և քաղաքական զարգացման հիմնախնդիրների պատմագրությունը:

a. Գնահատման չափանիշները¹⁵.

- Տեսական գիտելիքները
- Սեմինար պարապմունքները
- Ինքնուրույն աշխատանքը

¹⁵ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝

011401.00.6 - պատմություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

011401.18.6 - պատմություն

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2023

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-024-Հայոց պատմության պատմագրություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	5-րդ տարի, 9-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	12	Դասախոսություն	8
			Մեմինար	4
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	78		
Ընդամենը	90			
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>Դասընթացի նպատակն է ապագա մանկավարժներին ծանոթացնել նոր և նորագույն ժամանակներում Հայաստանում և աշխարհի տարբեր երկրներում ձևավորված հայագիտական-պատմագիտական դպրոցների գործունեությանը, նրանց երևելի ներկայացուցիչների պատմագիտական ժառանգությանն ու հայացքներին: Դասընթացի ժամանակ առանձնակի ներկայացվում են հայոց պատմության մի շարք կարևոր հիմնախնդիրների վերաբերյալ տարբեր ժամանակներում տրված գնահատականները:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. իմանա հայոց պատմության պատմագրության տեսական հիմունքները, 2. իմանա հայոց պատմության պատմագրության ուսումնասիրման մեթոդական հիմքները, 3. կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու 			

	<p>համար,</p> <p>4. կարողանա համադրել տարբեր շրջափուլերում ի հայտ եկած քաղաքական, տնտեսական, հասարակական-պետական, մշակութային գաղափարաբանությունները, վեր հանել դրանց փոխակերպությունների առանձնահատկությունները,</p> <p>5. կարողանա համակարգել հայոց պատմության պատմագրության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքները, դրանք ենթարկել տեսական վերլուծության, փաստարկել սեփական դիրքորոշումը և կատարել ինքնուրույն հետևություններ,</p> <p>6. կարողանա վերլուծել պատմական գործընթացները, դրանց տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապերը,</p> <p>7. կարողանա ձևավորել դիրքորոշումներ հայոց պատմության պատմագրության հիմնախնդիրների նկատմամբ և կատարել դրանց հետազոտություն:</p>
<p>Գնահատման բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Հայոց պատմության պատմագրություն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտական գիտությունների շարքում,</p> <p>Թեմա 2. Հայոց ազգաձագման և հայկական հնագույն պետականությունների հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ</p> <p>Թեմա 3. Հայ պատմագիտական մտքի զարգացումը 19- 20-րդ դ.դ,</p> <p>Թեմա 4. Հայկական հարցի և Հայոց Մեծ ցեղասպանության պատմագրությունը</p> <p>Թեմա . Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմագրությունը</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումը կատարվում է 100 բալանոց համակարգով՝ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցության, ինքնուրույն աշխատանքի կատարման, ընթացիկ ստուգումների գնահատման միջոցով:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր- Կարապետյան Մ., Գևորգյան Է. և ուր. Հայոց Մեծ եղեռնի պատմության հիմնահարցերը հայ պատմագրության մեջ, Երևան, 2010:</p> <p>Կարապետյան Մ., Գևորգյան Է., Մելքոնյան Է., XIX դ. երկրորդ կեսի հայ ազգային-ազատագրական շարժման խորհրդահայ պատմագրությունը (1921-1991 թթ.), Երևան, 2010:</p> <p>Սարուխանյան Ն., Մինչխորհրդային և խորհրդային ժամանակաշրջանում հայկական հարցի լուծման շուրջ Լեոյի</p>

պատմաքննական հայեցակետերը, Երևան, 2017,

Մարուխանյան Ն., Հայկական հարցը մինչխորհրդային հայ հասարակական-քաղաքական մտքի ու պատմագրության մեջ, Երևան, 2007,

Հայկական հարց// Հանրագիտարան, իմր. Խուդավերդյանի, Երևան, 1996

Քառյան Ս., Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմության պատմագրությունը, Երևան, 2003

Լրացուցիչ-

Հարությունյան Շ., Պատմագրության զարգացումը, Երևան, 1974:

Համբարյան Ա., Հայ հասարակական-քաղաքական միտքը արևմտահայության ազատագրության ուղիների մասին (XIX դարի վերջ – XX դարի սկիզբ), Երևան, 1990